

інтеграційних процесів.

Література

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.
3. Харитонова О. І. Цивільно-правовий захист прав власності: перегляд парадигми / О. І. Харитонова, Є. О. Харитонов // Проблеми цивільного права та процесу. – 2016. – № 24. – С. 32 – 33.

УДК 347(043.2)

Колеснікова О.І., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Зеленова М.О., асистент

ДО ПРОБЛЕМИ РОЗРОБКИ ЗАХИСТУ АВТОРСЬКИХ ПРАВ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Законодавство України визначає авторське право як особисті немайнові права і майнові права авторів та їх правонаступників, пов'язані із створенням та використанням творів науки, літератури і мистецтва [1]. Коло об'єктів авторського права не є вичерпним, а розвиток науки і культури створює нові середовища та форми, в яких ці об'єкти можуть існувати. Однією із сфер застосування норм авторського права є діяльність в мережі Інтернет – всесвітній інформаційній системі загального доступу, яка логічно зв'язана глобальним адресним простором та базується на Інтернет-протоколі, визначеному міжнародними стандартами [2].

У науці цивільного права авторським правом називають правовідносини, які виникають у зв'язку із створенням та використанням творів науки, літератури і мистецтва [3].

Об'єктом авторсько-правових відносин є нематеріальне благо у вигляді продукту духовної творчості, а саме твори науки, літератури, мистецтва [4]. Серед об'єктів авторського права, перерахованих ЦК України, стосунок до мережі Інтернет можуть мати романи, поеми, статті та інші письмові твори; музичні твори (з текстом або без тексту); аудіовізуальні твори; твори живопису та графіки; фотографічні твори; ілюстрації, карти, плани, ескізи; переклади, аранжування, адаптації та інші переробки літературних або художніх творів; збірники творів, якщо вони за добором або упорядкуванням їх складових частин є результатом інтелектуальної діяльності; комп'ютерні програми; компіляції даних (бази

даних), якщо вони за добором або упорядкуванням їх складових частин є результатом інтелектуальної діяльності та інші твори. У ч. 2 ст. 433 ЦК України прямо зазначається, що такі твори є об'єктом авторського права незалежно від форми їх вираження, а отже, законодавець включає і електронну форму таких творів [5].

Відповідно до ст. 434 ЦК України та ст. 10 ЗУ «Про авторське право і суміжні права», не є об'єктом авторського права: повідомлення про новини дня або поточні події, що мають характер звичайної прес-інформації; твори народної творчості (фольклор); видані органами державної влади у межах їх повноважень офіційні документи політичного, законодавчого, адміністративного характеру (закони, укази, постанови, судові рішення, державні стандарти тощо) та їх офіційні переклади; державні символи України, державні нагороди, символи і знаки органів державної влади, Збройних Сил України та інших військових формувань, символіка територіальних громад; символи та знаки підприємств, установ та організацій; грошові знаки; розклади руху транспортних засобів, розклади телерадіопередач, телефонні довідники та інші аналогічні бази даних, що не відповідають критеріям оригінальності і на які поширюється право *sui-generis* (своєрідне право, право особливого роду) [1].

Крім того, що об'єкти авторського права знаходяться в постійному розвитку, вони потребують якісної охорони. Особливо сильно це питання стало після розвитку і розповсюдження світової мережі Інтернет. Глобальна система стала невід'ємною частиною розвитку суспільства і світу. Насправді, з використанням Інтернету з'являються різноманітні види відносин. Але крім створення нових відносин, реалізацію ряду інших відносин і при всіх інших корисних напрямків, Інтернет став простором порушення прав осіб і авторських прав в першу чергу.

Як вказує П.С. Ріппа, через особливості функціонування Інтернету, а саме: анонімності користувачів, екстериторіального характеру, свобод та швидкості поширення інформації – порушення авторських прав стало настільки буденним і поширеним явищем, що особа, вчиняючи протиправні дії, просто не усвідомлює їх сутності, а навпаки гадає, що діє в рамках закону [6].

Найпоширенішими видами порушень в мережі Інтернет є: незаконне відтворення і копіювання музичних, художніх, літературних творів чи комп'ютерних програм без попереднього надання на це згоди автором чи правовласником. Це виражає порушення матеріальних прав авторів. Крім цього, все популярніше становиться такий вид порушень як плагіат. Такі порушення в мережі Інтернет порушують матеріальні і нематеріальні права авторів.

Франція, перша країна, яка оголосила боротьбу з піратством в мережі Інтернет, шляхом прийняття Закону «Про три кроки», який був розроблений за ініціативою президента Франції Ніколя Саркозі. Завдяки

цьому влада отримала право на повне прослуховування трафіку, а також на сповіщення по електронній пошті тих, хто активно викачує з мережі піратські програми та мультимедійний контент у файлообмінних мережах. Закон передбачив, що «пірати», які ігнорують попередження електронною поштою, втрачають доступ до мережі терміном на рік, крім того в ряді випадків передбачений штраф до 300 тис євро або навіть тюремне ув'язнення. Закон також зобов'язав місцевих інтернет-провайдерів перехоплювати і передавати владі дані про людей, які займаються розповсюдженням піратських матеріалів. Щодо цих осіб в подальшому порушуються кримінальні справи [7].

В українському судочинстві спорами про порушення авторського права займаються господарські суди, однак невелика кількість судової практики про Інтернет-порушення і величезна кількість україно- та російськомовних сайтів з контентом, який поширюється без дозволу правовласників та усупереч їх волі (так званий «піратський» контент) наводить на думку про слабкий рівень захищеності прав громадян та юридичних осіб на об'єкти інтелектуальної власності. Українське законодавство не містить нормативних актів, яке б прямо вказувало на використання Інтернету серед можливих способів порушення прав, однак воно в цілому направлене на захист авторського права в усіх середовищах, що, серед інших, має включати в себе і Всесвітню мережу. Проте, на нашу думку, що пришвидшення розвитку Інтернет-права в Україні, спрямованого на реалізацію відповідальності за онлайн-правопорушення в усіх сферах права, сприятливо вплине на стан правопорядку в державі.

Література

1. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993 р. № 3792-ХІІ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>.
2. Про телекомунікації: Закон України від 18.11.2003 р. № 1280-ІV [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1280-15>.
3. Ходаківський Є.І. Інтелектуальна власність економіко-правові аспекти: навч. посіб. / Є. І. Ходаківський, В. П. Якобчук, І. Л. Литвинчук. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 276 с.
4. Цивільне право: підручник: у 2 т. / [В. І. Борисова, Л. М. Баранова, Т. І. Бегова та ін.]; за ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. – Х.: Право, 2012. – Т. 1. – 656 с.
5. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15
6. Ріппа П.С. Забезпечення авторських прав у мережі Інтернет / П. С. Ріппа [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua>.
7. Райчева Д. В. Захист авторських прав в мережі Інтернет / Д. В. Райчева [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ilaw.center/zahyst-avtorskyh-prav-v-merezhi-internet/>